

CAN DÜNDAR TUTUKLANDIK

CAN DÜNDAR
TUTUKLANDIK

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2016

2. basım: Mart 2016, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 50 000 adet yapılmıştır.

Editör: Emre Taylan

Düzeltili: Aylin Samancı

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-3214-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750732140

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

CAN DÜNDAR
TUTUKLANDIK

Can Dündar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

<i>Lüsyen</i> , 2010	<i>Yaveri Atatürk'ü Anlatıyor</i> , 2013
<i>Canım Erdalım Sevgili Babacığım</i> , 2011	<i>Yıldızlar</i> , 2013
<i>Anka Kuşu</i> , 2012	<i>Nâzım</i> , 2014
<i>Aşka Veda</i> , 2012	<i>Köy Enstitüleri</i> , 2014
<i>Ben Böyle Veda Etmeliyim</i> , 2012	<i>Abim Deniz</i> , 2014
<i>Benim Gençliğim</i> , 2012	<i>Karaoğlan</i> (Rıdvan Akar'la birlikte), 2015
<i>Birand</i> , 2012	<i>İsmet Paşa</i> (Bülent Çaplı'yla birlikte), 2015
<i>Büyülü Fener</i> , 2012	<i>Yükselen Bir Deniz</i> , 2015
<i>Sarı Zeybek</i> , 2012	<i>Gölgedekiler</i> , 2015
<i>Savaşta Ne Yaptın Baba?</i> , 2012	<i>O Gün</i> , 2015
<i>Uzaklar</i> , 2012	<i>12 Mart</i> (Mehmet Ali Birand ve Bülent Çaplı'yla birlikte), 2016
<i>Yağmurdan Sonra</i> , 2012	<i>Demirkırat</i> (Mehmet Ali Birand ve Bülent Çaplı'yla birlikte), 2016
<i>Yakamdaki Yüzler</i> , 2012	
<i>Yârim Haziran</i> , 2012	
<i>Yüzyılın Aşkları</i> , 2012	
<i>Ergenekon</i> (Celal Kazdağlı'yla birlikte),
2013	

CAN DÜNDAR, 16 Haziran 1961'de Ankara'da doğdu. 1982'de AÜ, SBF Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. 1986'da İngiltere'de London School of Journalism'i bitirdi. 1988'de, ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde Siyaset Bilimi dalında yüksek lisansını tamamladı. 1996'da aynı bölümde doktora derecesi aldı. 1979'dan beri sürdürdüğü gazeteciliğinin yanı sıra belgesel yapımıcılığı, köşe yazarlığı, öğretim üyeliği ve TV programcılığı da yapmış; 2015'te *Cumhuriyet* gazetesinin genel yayın yönetmeni olmuştur.

İçindekiler

Önsöz	11
1 Suç.....	17
2 Tehdit	27
3 Ödül	37
4 Ceza	47
5 Mahkeme.....	55
6 Yol	67
7 Gece	77
8 Gündüz	87
9 Yazı.....	97
10 Casus	103
11 Görüş.....	111
12 Dilek.....	119
13 Beddua.....	127
14 Zaman	133
15 Volta.....	139
16 Ege.....	145
17 Tecrit	151
18 Villa	159
19 Hapis-hane.....	167
20 Dışarıda	173

21	Avlu	179
22	Sisyphos	199
23	Nöbet	205
24	Ajan	211
25	Dünya	217
26	Mektup	227
27	Dışarı	235
28	Yılbaşı	243
29	Hastane	255
30	Renk	263
31	Kargo	269
32	Erdem	275
33	Aşk	291
34	Tiyatro	297
35	Güneş	303
36	Teşekkür	309
37	Çıkış	315

Önsöz

Bir gün koğuşumun kapı deliği açıldı. Gardiyan, içeri bağırdı:
“Can Dünder, özel ziyaretçin var.”

“Özel ziyaretçi?”

Bu, hiç bilmediğim bir tanımdı.

Silivri’de üç ay içinde 350 konuk ağırladık.

Bunlar, her an giriş izni olan avukatlar, Adalet Bakanı’nın izniyle ziyaret edebilen milletvekilleri ve görüş günleri gelen yakınlarımızdı.

Ama –bizden önce yatan gazetecilerden farklı olarak– bakanlık, yüzlerce özel ziyaret talebinden bir tekine bile izin vermemişti. Ne yabancı delegasyonlara ne meslek örgütlerine ne meslektaşlarımıza...

Tek istisnası o gündü.

Bir kişi, her nasılsa bakanlığa başvurmuş, özel ve hem de açık görüş izni alabilmişti.

Büyük açık görüş odasına neredeyse koşarak gittim. Boş salondaki plastik masalardan birine oturdum. Her zamanki gibi “özgür atlar” fotoğrafına bakarak, merakla “özel ziyaretçi”yi beklemeye koyuldum.

Az sonra kapı açıldı.

Bekleyiş, bir izdivaç programının zirve noktası halini aldı.

Veee...

İçeri sınımsıcak, sakallı gülüşüyle Can Öz girdi.

Gözlerime inanamadım.

Sıkı tecridi delmiş, açık görüşe gelmişti.

Kucaklaşırken, “Nasıl oldu bu iş? Sana nasıl izin verdiler?” dedim.

Can Yayınları'nın avukatı Ümit Altaş, Ankara'ya Adalet Bakanlığı'na gitmiş. Aramızdaki yayınevi-yazar ilişkisi nedeniyle ve telif sözleşme vs. gerekçesiyle mutlaka yüz yüze görüşmemiz gerektiğini söylemiş.

Anladığım kadarıyla, işin içine "ticaret mevzuu" girince akan sular durmuş. Hemen izin verilmiş.

Can'la su gibi akıp geçen bir saat boyunca doludizgin sohbet ettik.

Ülke üzerindeki baskılardan, kitaplarımın yeni baskılarından, yeni çıkan kitaplardan, onun doğmak için gün sayan kızından söz ettik.

"Devlet sırları" konulu master tezimi, devam vesilesiyle yayımlamayı düşünüyordum. Tez, Silivri'ye gelmişti, ama 20 yıl önce yazıldığı için, içindeki veriler bir hayli eskimişti. Ciddi bir çalışma gerektiriyordu. Bunu içeriden yapabilmem çok zordu. Vazgeçmiştim.

Bir yandan da içeride sürekli yazıyordum.

Hayatımın belki de en verimli üç ayıydı bu...

Yarım kalan Küba belgeselinin metnini bitirmiştim.

Sadece *Cumhuriyet*'e değil, dünyanın önde gelen gazetelerine çok sayıda makale göndermiştim.

"Umut Nöbetçileri"ne, ödül törenlerine, anma günlerine, meslek örgütlerine, yabancı devlet adamlarına mesaj yetiştirmiştim.

Mektuplara tek tek cevap vermiştim.

Ayrıca her gün düzenli günce tutuyordum.

İlerde yazacağım bir kitabın altyapısını oluşturuyordum.

O günlerde *Hürriyet*'te Ertuğrul Özkök, "En duygusal kitap geliyor," diyerek Silivri külliyyatına yeni bir hatıratın ekleneceğini duyurmuştu.

Gerçekten de, kütüphanemde Silivri anıları birkaç raf doldurmuştu. Bazılarını –mesela Nedim Şener'inkini– okuyunca, benzer olay ve duyguları bir daha yazmanın gereği olmadığını düşünmüş, zihnimde kitabı ertelemiştim.

Ancak Can'la görüşürken söz ettiğim notlarımın, Silivri anılarımın ve kafamdaki kitabın onu heyecanlandığımı fark ettim. Bunu yazmaya başlamanın içeride beni zinde tutacağını anladım. Ayrıca bu, bir tanıklıktı. Bir zorbalık devrinin ve onun simgesine dönüşmüş bir hapislinin belgesi... Bir tutsağın güncesi... Issız adadan yazılan bir mektup...

Can'ı kucaklayarak uğurladım, koğuşa döndüm. Boş bir defter çektim ve yazmaya başladım.

Bu, benim elyazısıyla yazdığım ilk kitabım oldu.

Bilgisayar iznim yoktu; daktilom da...

Liseden beri elyazısıyla bir şey yazmamıştım. Küçükken hep doktor olmak istemiş, olamamıştım ama elyazım doktorlarınkine benzemişti. Başka birinin okuyabileceği halde değildi; o yüzden büyük harfle ve okunaklı yazmak zorundaydım.

Elim çabuk yoruluyor, yorgunluk, çirkinleşen yazıya yansıyor. O yüzden sık sık ara verip uyuşan elimin içinde gezinen karıncaları silkelemem ve kolumu dinlendirmem gerekiyordu.

Bir ara sol elimi yardıma çağırdım ama yeteneksizdi, beceremedi.

İki ayın sonunda ısrarlı başvurularımız sonucunda, haftada iki gün birer saat bilgisayar kullanma izni çıktığında ise kitap artık sona yaklaşmıştı; üstelik yazdıktan sonra bilgisayar çıktılarını incelemeye alan cezaevi yönetimine kitabın editörlüğünü yaptırmanın hiç lüzumu yoktu.

Bu kitap, uzun volta seanslarında, sarı duvar manzarasında, koğuşun üst katının demir karyolasında, alt katta kaloriferin yanı başında tasarlandı.

Günce olarak basma fikri iyi gelmedi; biriken anıları kendince bir kronoloji içinde, tek kelimelik temalar etrafında topladım.

Beyaz battaniyeden yapma minderi olan, plastik bir sandalyeye oturup muşamba örtülü beyaz plastik bir masanın üzerinde yazdım.

En güzel kitapların en muhteşem manzaralara karşı yazıldığı zannetmeyin. Tersine... Bazen güzel manzaralar karşısında uyuşup tembelleşen hayal gücü, duvarla karşılaştı mı, ardını görmek hevesiyle havalanıyor. Duvara tırmanıyor. Bu da ona yetişmeye çalışan kalemi kamçılıyor.

İki ayda, üç tükenmez kalem ve üç çizgili defter tüketerek, bazen hüzünlenip çoğu zaman gülerken, hep büyük iştahla masa başına geçerek ve çıktığı günü hayal ederek yazdım *Tutuklandık'*ı...

Mahkeme tutuklama kararını verdiğinde attığım bu Twitter mesajı, hapsedilmemizin başlangıcını mimlediği gibi, AKP iktidarı boyunca giderek ağırlaşan ve uzadıkça uzayan bir toplumsal tutsaklığı da ifade ediyordu.

Biz, o uzun tutsaklığın en şanslı esirleriydik belki...

Haksız yere yıllarca tutuklu kalan, adalet mücadelesi verirken canından olan, bir zindan köşesinde unutulmuş binlerce mağdurun yanında bizimki ancak staj sayılırdı.

Ancak mademki kalemimizin uzak bir menzili, yüreklere dokunma gücü, daimi bir okuru vardı, o halde bu haksızlığı tarih huzurunda kaydetmek, belgelemek, duyurmak, haykırmak, içeride kâlanlara karşı da bir sorumluluk demektir.

* * *

Can geldiğinde duruşma tarihimiz henüz belli olmamıştı ama onun bebeğinin mart sonunda doğacağı belliydi.

Ben de bu kitabın ona küçük bir babalık hediyesi olabileceğini düşünüp yayın tarihi olarak 30 Mart'ı gözüme kestirmiştim.

Sonra bizim ilk duruşma için 25 Mart tarihi kesinleşti.

İki tarih keşişti.

Kitap, belki de benden önce çıkacaktı.

Halimi cümle âleme anlatacaktı.

Neyse ki öyle olmadı; ben, 25 Mart'tan önce çıktım. Son bölümleri dışarıda (mükemmel bir manzarada) yazdım.

Bu kitap, bir kolektif dayanışmanın ürünü...

Seferihisar'da Tarçın'la...

Can Öz'ün teşvikiyle başlayan bu seferberlikte, kütüphanemden sabırla bana kitap, akıl, moral taşıyan eşim Dilek'e; yazım sürecinin sancılarını paylaşan yoldaşım Erdem'e; ayların yorgunluğuna rağmen kitabı tamamlayabilmem için bana zaman tanıyan sevgili Tahir Özyurtseven ve Murat Sabuncu'ya; kitabın ilk okuyanı olup başımın daha fazla derde girmemesi için uyarılar yapan Akın Atalay'a; o kargacık burgacık yazıları temize çekip görsellerini bulan ve içerik konusunda yerinde öneriler yapan Özlem Yılmaz'a; mahkeme sürecinden hapisane sürecine kadar yanımdan ayrılmayan sevgili editörlerim Sırma Köksal ve Emre Taylan'a; tasarımcı dehasını bu kapakta da konuşturan ve literatüre "hashtag'den bir zindan parmaklığı" armağan eden Utku Lomlu'ya; yayıneviyle aramdaki köprüyü kuran avukat dostum Ümit Altaş'a ve kitabın eksiklerini tamamlamaya yardım eden asistanım Ayçin Yenitürk'e teşekkür ederim.

* * *

Tahliyemizin Saray katında ve onun havuzunda yarattığı öfke ve panikten, bu kitabın henüz bitmediğini anlıyoruz.

Anıların kalanı için "yeni baskılar"ı bekliyoruz.

Onlar baskıyı artırdıkça biz de artırıyoruz.

Nihayetinde iktidarın baskısı mı, kitabın baskısı mı iz bırakacak; bunun cevabını tarihe bırakıyoruz.

Can Dündar
Mart 2016

1
SUÇ

28 Mayıs 2015, Perşembe.

Saat: 15:00...

Cumhuriyet gazetesinin beşinci katında, bir dönem İlhan Selçuk'un çalıştığı odada, olağanüstü toplantı vardı.

Odanın ağır havası, kurşun geçirmez perdeler kapanınca "kurşun gibi ağır" bir hal almıştı.

Yedi kişiydik.

Yazışlarından dört gazeteci:

Tahir Özyurtseven, Murat Sabuncu, Doğan Satmış ve ben...

"Karşımızda" üç avukat:

Akın Atalay, Bülent Utku, Abbas Yalçın...

Aramıza sonradan Hikmet Çetinkaya da katıldı.

Gündemde bir görüntü vardı, görüntüde de bir suç...

Suç benim değildi; ama suçlanan ben olacaktım. Çünkü o suçun görüntülerini yayımlama kararı almıştım.

Görüntüde MİT'e ait bir TIR görünüyordu.

Jandarmalar TIR'ı durduruyordu.

İstihbaratçılarla jandarmalar arasında tartışma çıkıyordu.

Jandarma, MİT'çileri indirip savcılık emriyle TIR'da arama yapıyordu. Çelik kapılar açılınca önce kamuflej amacıyla konmuş ilaç kutuları çıkıyordu ortaya... Sonra da onların altındaki ağır mühimmat: Havan topları, top mermileri, vs...

Görüntüler 19 Ocak 2014 tarihinde kaydedilmişti.

Aradan 16 ay geçmiş, konu basına, yargıya, meclise intikal etmiş, tartışılmış, eleştirilmişti.

Hükümet, tam da El-Kaide'ye destek verdiği, IŞİD militanlarına yardım ettiği iddialarının yoğunlaştığı dönemde adeta suçüstü yakalanmıştı.

“Türkiye'nin İrangate'i”ydi bu.

“İnsani yardım yapıyoruz” iddiası çökmüştü.

“Türkmenlere silah taşıyorduk” savunmasını da Türkmenler yalanlamıştı.

Tırları durduran savcılar konuşmuş, ifadeler sızmış, fotoğraflar yayılmıştı. Şimdi yeni olan, görüntülerdi.

Jandarmanın çektiği film, nakledilen malzemeyi, hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde belgeliyordu.

Uluslararası bir skandal söz konusuydu.

Ve seçime beş vardı.

Cumhuriyet uzun zamandır konuyu takibe almıştı. 8 Mart 2015'te Ahmet Şık, açığa alınan Savcı Aziz Takçı'yla görüşmüştü ve bu görüşmeyi manşete taşımıştık. Baskının görüntülerine çok yaklaştığımızı hissediyorduk.

Nihayet 27 Mayıs Çarşamba günü öğleden sonra solcu bir milletvekili dostum getirdi görüntüleri...

“Merak ettiğin şey bu flash diskin içinde,” dedi.

İzleyince kafamda hiçbir şüphe kalmadı:

MİT, Suriye'ye silah taşıyordu.

Bir gazetenin yöneticisiyseniz her gün elinize çok sayıda bilgi-belge gelir.

Kimisinin gerçek olup olmadığından emin olamazsınız; kiminde getirenin niyetinden...

Bir operasyon için kullanılmak, ciddi bir risktir.

Bu tür durumlarda iki soru sorarsınız kendinize:

Gelen belge gerçek mi?

Yayımlanmasında kamu yararı var mı?

İkisinin de cevabı “evet” ise yayımlamak değil, çekmece-de saklamak mesleğe ihanettir.

Bu kitap, uzun volta seanslarında, sarı duvar manzarasında, koğuşun üst katının demir karyolasında, alt katta kaloriferin yanı başında tasarlandı. (...) En güzel kitapların en muhteşem manzaralara karşı yazıldığını zannetmeyin. Tersine... Bazen güzel manzaralar karşısında uyuşup tembelleşen hayal gücü, duvarla karşılaştı mı, ardını görmek hevesiyle havalanıyor. Duvara tırmamıyor. Bu da ona yetişmeye çalışan kalemi kamçılıyor.

Zindan zemini kindarlık üretmeye müsait... Onu sabırla derine gömmek, onun yerine tevekkülün çelebilğini koymak, masumiyetten güç almak gerekiyor. Masumiyetin sessiz bir gücü var. Karanlıktan korkmayan, sözünü sakınmayan, hiçbir kudretliye yaslanmayan, tehdit edilse de uslanmayan bir gücü var masumiyetin... (...) Ona güveniyorum.

Bugüne dek defalarca yakın tarihimize ışık tutmuş olan Can Dündar, 2015 Kasım'ında hapse atıldığında basın özgürlüğü mücadelesinin ve tarihin bir öznesi haline geldi.

Tutuklandık, sadece edebiyatın usta mahkûmlarına selam gönderen bir hapishane kitabı değil, yaşamakta olduğumuz döneme dair de "içeriden" bir tanıklık...

